

Rehabilitering og recovery

Et skridt videre...?

Lone Petersen, psykolog, ph.d. , MPG

Kompetencecenter for Rehabilitering og Recovery,
Psykiatrisk Center Ballerup

Resultat og proces

Klinisk forskning/opfølgingsundersøgelser mv:
Recovery som resultat

VS

William Anthony m.fl.: *Recovery som proces*

En kendt definition med vægt på proces

Recovery er en dybt personlig og unik proces der muliggør det at leve et tilfredsstillende, håbefuldt og bidragende liv selv med de begrænsninger der er forårsaget af sygdommen.

Recovery indebærer udviklingen af ny mening og et nyt formål i ens liv, mens man vokser ud over den psykiske sygdoms katastrofale følger.

(William Anthony 1993
Centre for Psychiatric Rehabilitation, Boston)

Værdier/principper/praksis i recovery-orientering

- Håb
- Muligheder
- Empowerment

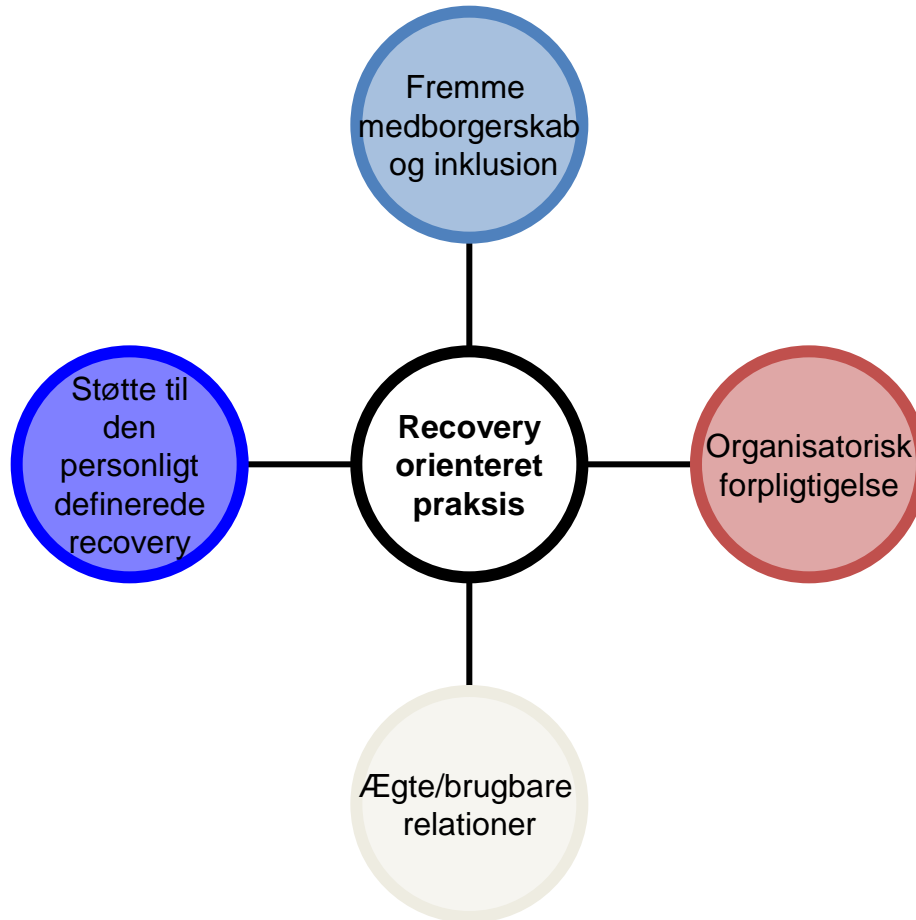
- Selvbestemmelse
- Personorientering
- Personinvolvering

Værdier og principper

Værdier og principper i rehabilitering, der skal understøtte muligheden for recovery:

- Det overordnede mål med rehabilitering er at understøtte den borgerens/patientens egen recoveryproces (definitions magten...)
- Selvbestemmelse og valgmuligheder: Det er en selvfølge, at patienten/borgeren har indflydelse på planlægningen af den rehabiliterende indsats
- Individualiserede indsatser: Rehabilitering kan ikke gennemføres som standardiserede pakkeløsninger, da mange faktorer spiller ind og patienternes/borgernes mål er forskellige

Fokus for rehabiliteringsindsatser sat ind i en recovery-orienteret referenceramme

Le Boutillier C, Leamy M, Bird V, Davidson L, Williams J, Slade M (2011) *What does recovery mean in practice? A qualitative analysis of international recovery-oriented practice guidance*. *Psychiatric Services*, **62**, 1470-1476.

.....væsentlige ændringer i vores tilgang til patienter/borgere og i vores interne samarbejde og organisering...

1. Patientindflydelse
2. Patientressourcer
3. Muligheden for at patienten kan komme sig helt eller delvist

Ad 1: På egen behandling (Shared decision Making), på behandlingen i det hele taget, på undervisning, organisation og administration

Ad 2: Vægtning af det bredere perspektiv (ikke kun problemer) og understøttelse af ønsker, f.eks. uddannelse

Ad 3: Fastholdelse af håb, bevidstheden om vores fundamentale uvidenhed om prognose og bevidsthed om sprog: Patienten ER ikke skizofren, patienten har en skizofreni-lidelse

Paradigmeskifte?

- ”At forstå *recovery* i konteksten af personens hverdagsliv fjerner os fra den simple antagelse, at psykisk sygdom er en hjernesygdom. Det betyder ikke, at man holder op med at tillægge brugerens lidelse eller vanskeligheder betydning. Det betyder heller ikke at man behandler dem på en mindre empatisk måde. Men det understreger, at der er behov for at anskue praktisk, materiel/instrumentel og social støtte samt miljømæssig tilpasning som værdifulde terapeutiske interventioner på linje med mere traditionelle interventioner som medicinering og psykoterapi.”

(Borg & Davidson, 2007)

Hvad vej peger pilen?

- Forståelsen af recovery udspringer fra mennesker, der har egne erfaringer, ikke fagpersoner
- Tidligere centrale områder (indlæggelser, symptomer osv.) er nu delelementer

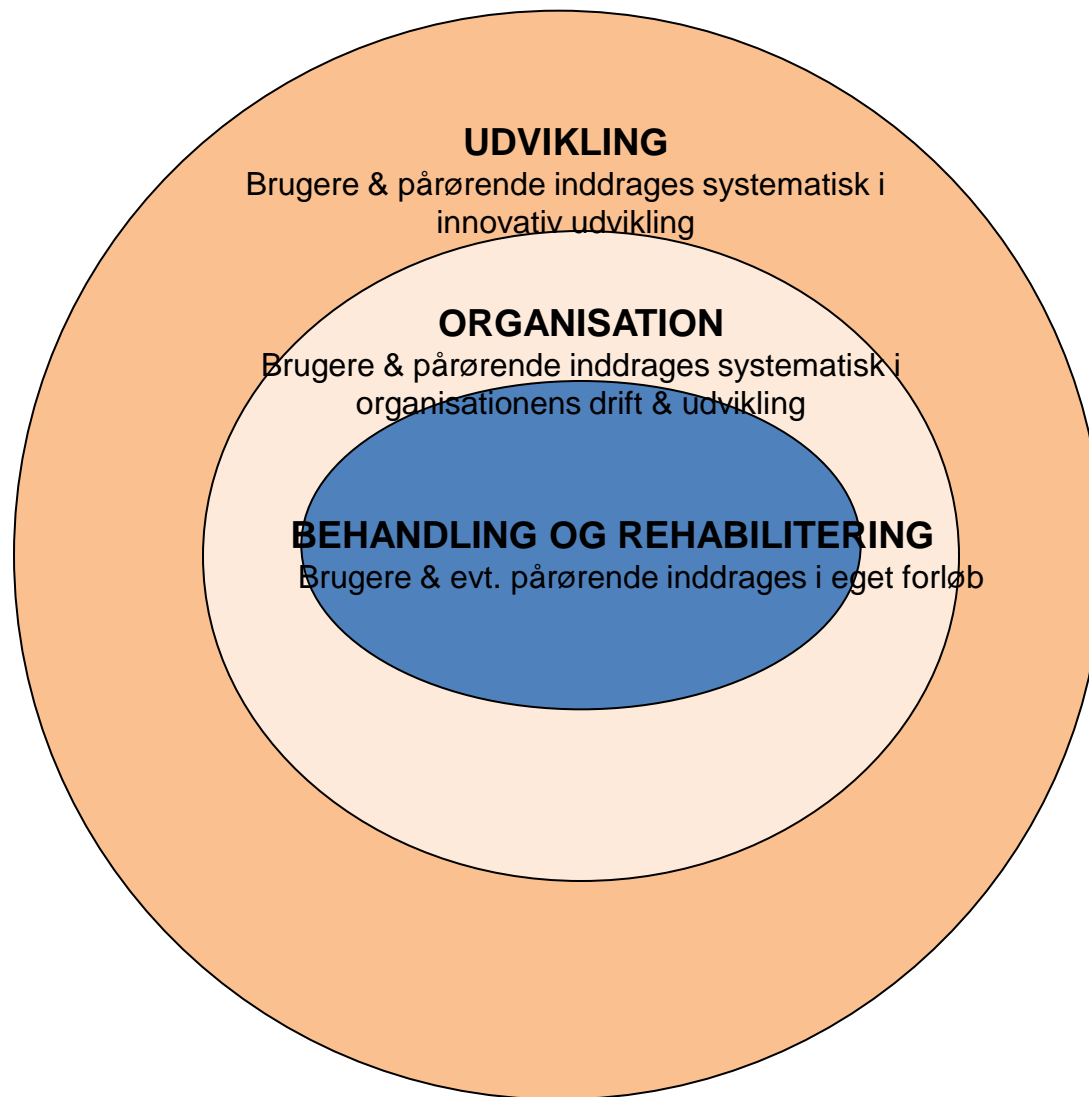

- **Brugerperspektivet** bliver centralt

Paradigmeskifte?

- Indføre nye indsatser og metoder: f.eks. åben dialog, IPS, IMR, social færdighedstræning...
- Ændre kultur, praksis og lovgivningsrammer: f.eks. hver kontakt bør øge brugerens oplevelse af selvforvaltning/empowerment og understøtte håbet

Brugerinddragelse

Medarbejdere med brugererfaring/brugerkonsulenter/ brugerstøtte/”peers”

- Brugerstøtte/peer support er:
- *Et system hvor man giver og modtager hjælp baseret på nøgleprincipper som respekt, delt ansvar og gensidig enighed om hvad der er hjælpefuldt.*
- Peer support defineres som:
- *Social følelsesmæssig støtte, ofte kombineret med instrumentel støtte, der gives af personer med psykisk lidelse (sårbarhed) til andre der har lignende sårbarhed med henblik på at hjælpe med at give den ønskede sociale eller personlige forandring*

Roller og funktioner

- Som støtte til de øvrige ansatte, altså f.eks. i en mere servicerende og praktisk funktion
- Med egne opgaver: dvs. med samme konventionelle arbejdsopgaver som de øvrige ansatte
- Med særlige opgaver på baggrund af egne erfaringer, dvs. som håbsgivende rollemodeller, recovery fortalere (advokater) overfor patienter og personale

Definition

- En peer er en medarbejder, der eksplicit trækker på egne erfaringer og oplevelser af emotionel belastninger og traumer og brug af behandlingssystemet med henblik på at inspirere, være rollemodel, og informere andre i lignende situation og støtte dem i at finde deres egen vej til recovery.

Evidensen

Lodtrækningsforsøg (RCT):

Service med og uden peers:

- Ingen forskel på livskvalitet, depression, generel psykisk velbefindende, klienttilfredshed, tilfredshed med forholdet mellem klient/behandler, indlæggelser og –længde.
- Lille reduktion i brug af akut krisebehandling
- Peers brugte længere tid sammen med klienterne, og mindre tid på kontor, i telefon osv, med pårørende og andre organisationer
- (Pitt et al: Consumer-providers of care for adult clients of statutory mental health services. *Cochrane database of Systematic Reviews* 2013)

Anden evidens

- Samme eller bedre udfald på en række områder
- Øget følelse af empowerment hos patienterne
- Øgning i selvrapporteret helbred og kliniker vurderet global funktion
- Forbedring i tilfredshed med service
- Forbedring i den samfundsmæssige integration og social funktion
- Nedbringelse af misbrugsproblemer
- Højere grad af stabilitet i arbejde, uddannelse osv.
- Reduktion af sengeforbrug er stor nok til, at det kan betale sig

(Trachtenberg et al: Peer support in mental health care: is it good value for money. Report. Centre for Mental Health, 2013)

Recovery-mentorer i Region Hovedstadens Psykiatri

- 6 personer med egne erfaringer som tidligere eller nuværende patienter
- Åbne og lukkede afsnit
- Rekruttering via Jobnet.
- Funktioner: samtaler, undervisning af patienter og personale, brobyggere ved indlæggelse og udskrivning, deltagelse i konferencer, tilbagemeldinger til personalet omkring recovery-orienteringen i afsnittet, deltagelse i de almindelige aktiviteter i afdelingen
- Pilotprojekt indtil 1/6 2014.

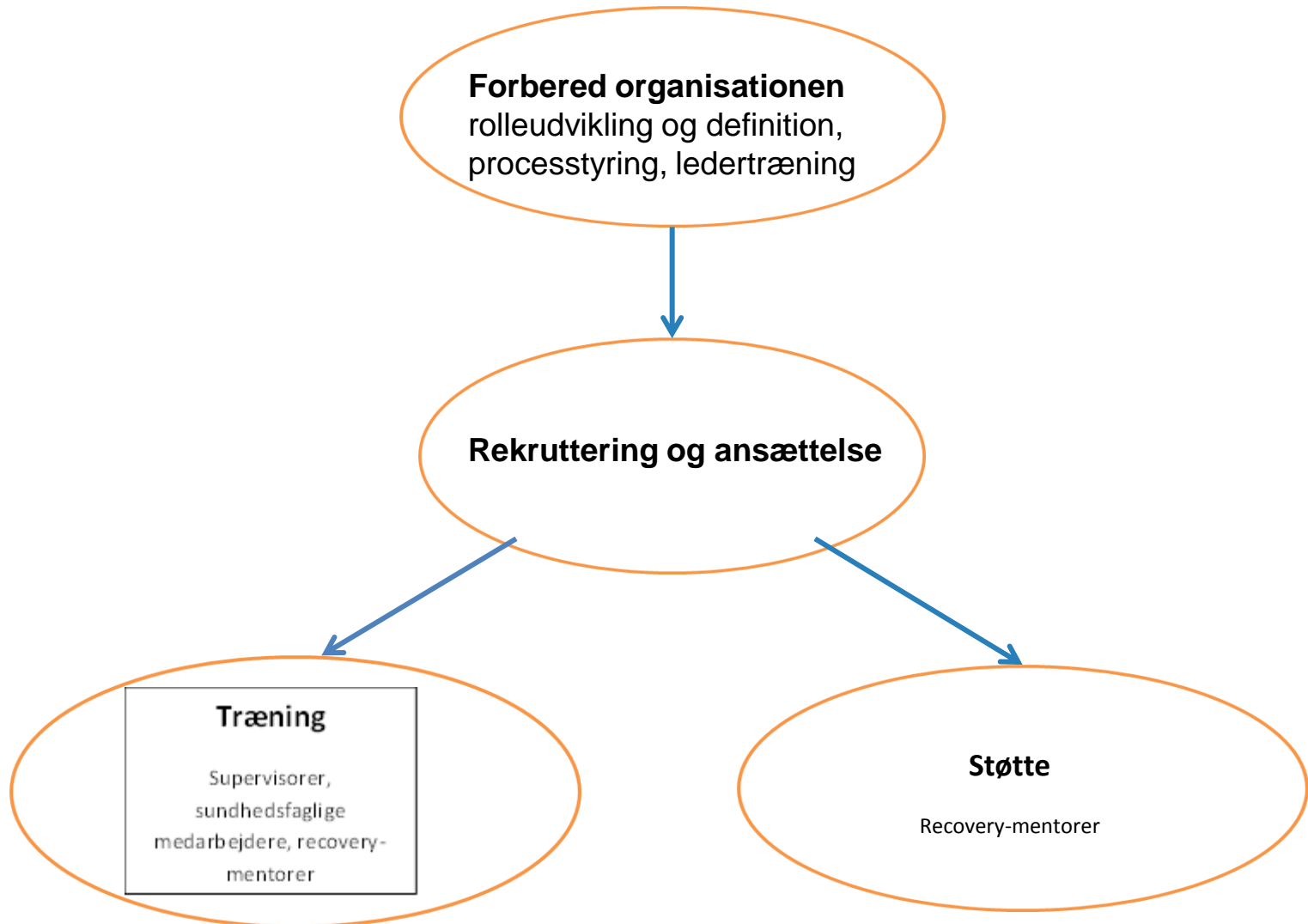
Kompleksiteten i rollen som recovery-mentor

Træning og undervisning

- Co-produktion
- Emner:
 - Hvad er recovery og personlig recovery planlægning
 - At dele sin historie
 - Ethiske problemstillinger, relationer og grænser
 - Færdigheder i aktiv lytten
 - Recovery sprog
 - Problemløsning
 - At arbejde i et team
 - Juridiske forhold

Implementering og udfordringer

Udtalelser fra en mentor

- *I mødet med patienten skabes der hurtigt et rum for åbenhed og fortrolighed. Vi finder hinanden i samtalen – ikke fordi vi har samme diagnose, køn eller alder, men fordi vi har været det samme sted, nemlig i afmagten overfor livet pga. en psykisk lidelse. Vi bliver et hold – vi står sammen.*
- *I samtalen gives der hovedsagligt plads til to ting:*
 - *1. Den svære sygdomshistorie*
 - *2. Den brogede livshistorie*
- *... og det er netop gennem denne sidste, man ser det liv hos patienten, som ikke er sygt, men som er godt og stærkt, og det er netop her, potentialet til at komme sig viser sig.*
- *Den største udfordring i projektet har ikke været mødet med patienterne, tværtimod. Udfordringen har ligget i mødet med afdelingssygeplejersker, læger og det sundhedspersonale, der er tilknyttet deres afsnit. Disse har stillet sig spørgende overfor projektet og skeptiske overfor vores kompetencer som mentorer.*

Nuværende udfordringer

- Fortsat udvikling af rollen og funktionen
- Samarbejdet med medarbejderne i organisationen
- Indsamle data om hvad mentoren rent faktisk laver

Link

- ImRoc (Implementing Recovery through Organisational Change): Engelsk forsknings- og udviklingsprojekt der har som fokus at udvikle metoder til at ændre organisationer hen i retning af recovery
- <http://www.imroc.org/>